

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

SÜRER / TÜRKİYE

(Başvuru No. 20184/06)

KARAR

STRAZBURG

31 Mayıs 2016

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2016. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Sürer / Türkiye davasında,

Başkan

Julia Laffranque,

Yargıçlar

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Paul Lemmens,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Georges Ravarani

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm) 3 Mayıs 2016 tarihinde gerçekleştirdiği kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, iki Türk vatandaşının, Ahmet Sürer ve Gülbeyaz Sürer'in ("başvuranlar") 17 Nisan 2006 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuru (No. 20184/06) bulunmaktadır.

2. Başvuranlar, Denizli Barosuna bağlı Avukat E. Akyol tarafından temsil edilmişlerdir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlar, oğullarının askerlik hizmetini yaptığı sırada hayatını kaybetmesinde yetkililerin sorumluluğu bulunduğunu ve tazminat taleplerini inceleyen mahkemenin bağımsız olmadığını iddia etmektedirler.

4. Başvuru 15 Eylül 2010 tarihinde Hükümete bildirilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuranlar sırasıyla 1955 ve 1961 doğumlu olup, Denizli’de ikamet etmektedirler. Başvuranlar, askerlik hizmetini yaptığı sırada, 29 Şubat 2004 tarihinde hayatını kaybeden Ömer Sürer’in baba ve annesidir.

A. Ömer Sürer’in ölümüyle ilgili olarak yürütülen ceza soruşturması

6. Ömer Sürer’e 10 Temmuz 2001, 22 Ağustos 2001 ve 22 Kasım 2002 tarihlerinde askerlik celp kâğıdı gönderilmiştir. Söz konusu evraklarda aşağıdaki ifadeler yer almaktaydı.

“Tüberküloz muayenesi ile ilgili raporunuzu (...) getiriniz (...). Sağlık durumunuzun kesin şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla, (...) daha önceki tedavileriniz ile ilgili dokümanlarınızı ve sağlık raporlarınızı getiriniz.”

Söz konusu evraklarda aynı zamanda, ihtiyaç durumunda, ilgili birimlerle irtibat kurulabilmesi amacıyla bir telefon numarası da yer almaktaydı.

7. Ömer Sürer belirtilmeyen bir tarihte, Denizli’de askerlik şubesine gitmiştir. Burada herhangi bir sağlık raporu göstermemiştir. Yapılan muayene sonrasında, askerlik şubesi tarafından, Ömer Sürer’in askerlik yapmaya elverişli olduğunu bildirilmiştir.

8. Ömer Sürer acemi eğitimini tamamladıktan sonra, Bingöl Adaklı 17. Taburuna katılmıştır.

9. Ömer Sürer 29 Şubat 2004 tarihinde saat sabah 3.00 sıralarında nöbet görevine giderden kalp krizi geçirmiştir. Derhal kışla revirine götürülmüş; burada doktor tarafından yapılan ilk müdahalelere rağmen hayatını kaybetmiştir.

10. Olay sonrası müdahalede bulunan askeri doktorun raporunda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

– İlgili saat 3.05’te revire getirildi. Nabızı dinlendi; ancak kalp atışları duyulmadı; göz bebekleri sabit ve büyümüştü. Derhal kalp masajı

yapıldı; ilgili entübe edildi; direkt intravenöz yolla bir miligram adrenalin enjekte edildi. Vücudun tepki göstermemesi nedeniyle, subkütan yolla tekrar bir miligram adrenalin enjekte edildi. Kardiovasküler masajla hayata döndürme girişimi yaklaşık 45 dakika sürdü. Ölüm saati 3.50 olarak tespit edildi.

11. Saat 11.00'de düzenlenen otopsi raporunda;

- Ölümün, aort koarktasyona (darlığı) bağlı gelişen hipertrofik kalp yetmezliği ve kalp hipertrofisine (710 gram ağırlığında) bağlı olduğu;
- Söz konusu aort anomalisinin doğuştan olduğu;
- Doğuştan gelen bu hastalığın kalp hipertrofisine ve kalp yetersizliğine neden olduğu bildirilmektedir.

12. Elazığ askeri savcısı tarafından, Ömer Sürer'in arkadaşlarının ifadeleri alınmıştır:

– Arkadaşlarından ikisi, Ömer Sürer'in kışlada berber olarak görev yapması sebebiyle berber salonunda bulunduğunu ve saat 3.00-5.00 saatleri arasında nöbetçi olarak görevlendirildiği için silahlarını ve kıyafetleri almaya gittiğini; durumunun iyi olduğunu; ancak sağlık durumunun evveliyatıyla ilgili herhangi bir bilgileri olmadığını ifade etmişlerdir.

– Nöbet yerine giderken kendisine eşlik eden nöbet arkadaşı, Ömer Sürer'in çok sayıda merdiven basacağını koşarak çıktığını; birkaç metre yürüdüktan sonra yere yıkıldığını; bizzat yardım çağırdığını ve Ömer Sürer'in revire götürüldüğünü ifade etmiştir.

– Olay yerine giden diğer iki kişi de, olaylar ile ilgili bu son kısmı doğrulamış; bunun yanı sıra Ömer Sürer'in kendilerine cevap vermediğini ve nabzının çok zayıf olduğunu ifade etmişlerdir.

13. Askeri savcı, ilgilinin vizite kayıtlarını da incelemiştir: Askeri savcı, Ömer Sürer'in 19, 24 ve 26 Aralık 2002 ve 23 Ekim, 3 Kasım ve 24 Aralık 2003 tarihlerinde miyalji (adale ağrısı), kontakt dermatit ve pyoderma (epidermal sorun) ve grip nedeniyle revire çıktığını tespit etmiştir.

14. Elazığ askeri savcısı 4 Mart 2004 tarihinde, yukarıda bilgi ve belgelere atıfta bulunarak kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir.

Karar gerekçesinde bilhassa:

- Ömer Sürer'in ölümünde, üçüncü bir kişiye yüklenebilir herhangi bir kusur bulunmadığı;
- Ömer Sürer'in şahsi dosyası incelendiğinde, kardiyovasküler rahatsızlığı nedeniyle revirdeki doktorlara hiçbir zaman görünmediğinin anlaşıldığı bildirilmiştir.

15. Başvuranlar, söz konusu karara itiraz etmemişlerdir.

B. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önündeki tazminat davası

16. Başvuranlar, oğullarının zorunlu askerlik hizmetini yerine getirdiği sırada hayatını kaybetmesi nedeniyle tazminat ödenmesi talebiyle belirtilmeyen bir tarihte Milli Savunma Bakanlığına başvurmuşlardır. Başvuranlar, güvenlik görevi sırasında yaralanan ya da hayatını kaybeden kişilerin yakınlarına tazminat veya maaş ödenmesini öngören 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamına alınmalarını talep etmişlerdir. Milli Savunma Bakanlığı 21 Şubat 2005 tarihinde bu talebi reddetmiştir.

17. Başvuranlar 20 Mayıs 2005 tarihinde, söz konusu kararın iptali istemiyle Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde dava açmışlardır.

18. Yüksek Mahkeme 24 Kasım 2005 tarihli kararla, Ömer Sürer'in ölümü ile askerlik hizmeti sırasındaki vazifeleri arasında nedensellik bağı bulunmadığı gerekçesiyle başvuranların açtığı davayı reddetmiştir.

19. Yüksek Mahkeme 16 Şubat 2006 tarihinde, başvuranlar tarafından yapılan karar düzeltme talebini de reddetmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMASI

20. Mahkeme, erlerin fiziksel ve ruhsal bütünlüğünün korunması için öngörülen mekanizma ile ilgili olarak, *Abdullah Yılmaz/Türkiye* (No. 21899/02, §§ 32-39, 17 Haziran 2008) kararına atıfta bulunmaktadır.

21. Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği'nde (24 Kasım 1986 tarihli ve 86/11092 sayılı Yönetmelik) bilhassa, bir erde hastalık ya da arıza tespit edilmesi durumunda, askerlik hizmetinden muaf tutma, askerlik hizmetinin ertelenmesi ya da sevk ertelenmesi tedbirleri alınacağı belirtilmektedir.

22. Mahkeme, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu ile bu mahkemenin oluşumuyla ilgili olarak *Tanışma/Türkiye* (No. 32219/05, §§ 29-50, 17 Kasım 2015) kararına atıfta bulunmaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA

23. Başvuranlar, Sözleşme'nin herhangi bir maddesine atıfta bulunmadan, oğullarının askerlik hizmetini yerine getirdiği sırada hayatını kaybettiğinden şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, yetkilileri:

- Kendilerin de oğullarının kalbindeki sorundan haberdar olmadıklarını belirterek, Ömer Sürer'i, askere alınmadan önce, esaslı bir muayeneden geçirmemekle;
- Oğullarının kalp rahatsızlığı doğuştan olsa bile, askerlik yaptığı bölgedeki soğuk hava koşullarının yanı sıra kendisine verilen vazifenin kalp krizi riskini tetiklediğini ileri sürerek, ölümünden sorumlu olmakla;
- Acı olay, zorunlu askerlik hizmetinin yapıldığı sırada yaşanmış olmasına rağmen, kendilerini, "güvenlik hizmeti sırasında" hayatını kaybeden bir kişinin yakınlarına kanuni olarak (*ipso jure*) sağlanan sosyal ve ekonomik hakların belli bir kısmından, bu statünün oğullarına

verilmemiş olması nedeniyle, muaf tutmakla;

– Davalarının görüldüğü Askeri Yüksek İdare Mahkemesi bünyesinde iki askeri hâkim bulunması nedeniyle, gerekli bağımsızlık ve tarafsızlık kriterlerini karşılayan bir mahkeme sağlamamakla suçlanmaktadır.

24. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemezlik itirazında bulunmaktadır: Başvuranların, askeri savcı tarafından verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itiraz etmediklerini ileri sürmektedir.

25. İç hukuk yollarının tüketilmemesi ile ilgili itiraz hususunda, Mahkeme, başvuranların, oğullarının ölümünün, yetkililer tarafından, askerlik hizmeti sırasında hayatını kaybeden bir askerin yakınlarına bu tür yardım veren veya verilmesini gerektiren bir kanun kapsamında sosyal yardım ya da tazminat alma hakkı sağlayacak nitelikte değerlendirilmemiş olmasından yakındıklarını gözlemlemektedir.

26. Öte yandan, Devletin, zorunlu askerlik hizmeti alanındaki pozitif yükümlülükleri ile ilgili olarak, yasal ve idari çerçeve, askeri hayata bağlı tehlikelere maruz kalabilecek erlerin etkili şekilde korunmasına yönelik uygulamalara ilişkin tedbirlerin alınmasını ve farklı kademelerdeki sorumlular tarafından bu konuda yapılabilecek hataların yanı sıra çalışmalarda eksiklikleri belirlemeye imkân verecek uygun prosedürlerin oluşturulmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda, erlerin korunmasını sağlamaya yönelik düzenleyici tedbirlerin, ilgili sağlık kuruluşları tarafından uygulamaya geçirilmesi de gerekmektedir; zira askeri sağlıkla ilgili birimlerin sağlık uygulamaları kapsamındaki tutum ve ihmalleri, bazı durumlarda, onlara Sözleşme'nin 2. maddesi açısından sorumluluk yükleyebilmektedir (*Powell/Birleşik Krallık* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 45305/99, AİHM 2000-V ve *Kılınç ve diğerleri/Türkiye*, No. 40145/98, §§ 40-42, 7 Haziran 2005).

27. Bunun yanı sıra, yaşam hakkı veya fiziksel bütünlük kasten ihlal edilmemiş ise, “etkili bir yargısal sistem” kurma şeklindeki pozitif

yükümlülük, hukuki, idari ve hatta disiplin yolları ilgililere açık olması halinde, ilke olarak, yerine getirilmiş sayılmaktadır (bk. örnek olarak, *Vo/Fransa* [BD], No. 53924/00, § 90, AİHM 2004-VIII). Bu koşullarda, cezalandırma yolunun, başvuranların söz konusu şikâyet ile ilgili olarak tüketmeleri gereken uygun hukuk yolunu teşkil ettiği görülmemektedir.

28. Mahkeme aynı zamanda, bu ilk itirazın, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin oluşumu ile ilgili şikâyete yanıt vermediğini de tespit etmektedir.

29. Yukarıda sıralanan gerekçeler ışığında, Hükümet'in itirazı reddedilmelidir.

30. İşbu başvurunun, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka hiçbir kabul edilemezlik engeline takılmadığını tespit eden Mahkeme, kabul edilebilirliğine karar vermektedir.

II. SÖZLEŞME'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

31. Başvuranlar:

- Yetkililerin, oğullarının hastalığını askerliğe almadan önce tespit etmeleri gerektiğini;
- Aşırı soğuk hava koşullarının yanı sıra oğullarına verilen görevlerin, kalp krizini tetiklediğini ileri sürmektedirler.

32. Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır. Hükümet:

- İlgilinin, askere alınmadan önce ibraz etmesi istenmiş olmasına rağmen, hastalığıyla ilgili herhangi bir sağlık raporu sunmadığını;
- Bu bağlamda, askerlik hizmetine uygun olup olmadıklarının tespit edilmesi amacıyla derinlemesine tıbbi inceleme yapılabilmesi için erlerden evveliyatlarıyla ilgili belgeler sunmalarının istenmesinin olağan bir durum olduğunu; ancak bütün erlerin, sistematik olarak, daha gelişmiş bir muayeneden geçirilmesini beklemenin yetkililere aşırı bir yük

yükleyeceğini;

– Ömer Sürer’in, askerlik hizmeti sırasında, kalbindeki rahatsızlıktan hiç söz etmediğini; yalnızca küçük sağlık sorunları nedeniyle kışladaki doktorlara görünmüş olduğunu ileri sürmektedir.

33. Mahkeme, bir başvuranın şikâyet ettiği koşulları, Sözleşme gereklerinin tümü bakımından değerlendirme yetkisine sahip olduğunu hatırlatmaktadır. Bu görevin yerine getirilmesinde Mahkeme’den olayların hukuki nitelendirmesini yapması beklenmektedir (bk. *mutatis mutandis*, *Rehbock/Slovenya*, No. 29462/95, § 63, AİHM 2000-XII ve *mutatis mutandis*, *Remzi Aydın/Türkiye*, No. 30911/04, § 44, 20 Şubat 2007). Bunun yanı sıra Mahkeme, söz konusu şikâyetleri, Sözleşme’nin 2. maddesi açısından incelemeye karar vermiştir. İşbu madde aşağıdaki şekildedir:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur (...).”

34. Mahkeme, bu maddeden doğan pozitif yükümlülüklerin (bk. örnek olarak, *Osman/Birleşik Krallık*, 28 Ekim 1998, § 115, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1998-VIII ve *Keenan/Birleşik Krallık*, No. 27229/95, §§ 89-93, AİHM 2001-III) zorunlu askerlik hizmeti alanında da uygulandığını hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Kılınç* kararı, §§ 40-42, *Lütfi Demirci ve diğerleri/Türkiye*, No. 28809/05, §§ 30-31, 2 Mart 2010 ve *Csiki/Romanya*, No. 11273/05, §§ 71-72, 5 Temmuz 2011).

35. Uygulanabilir genel ilkelerin geri kalan kısmı için, Mahkeme, *Calvelli ve Ciglio/İtalya* ([BD], No. 32967/96, §§ 48-51, AİHM 2002-I) ve *Mustafa Tunç ve Fecire Tunç/Türkiye* ([BD], No. 24014/05, §§ 169-182, 14 Nisan 2015) kararlarına atıfta bulunmaktadır.

36. Somut olayda meydana gelen ölüm vakasıyla ilgili olarak yürütülen ceza soruşturmasının başvuranların şikâyetleriyle ilgili bir prosedür olmamasına rağmen (bk. yukarıda 25. ve devamı paragraflar), Mahkeme, incelemesinin dayanağını oluşturmak amacıyla bu soruşturma sırasında elde edilen unsurları göz önünde bulundurmuştur. Bunun yanı sıra, askeri savcı:

- Ölüm koşullarını aydınlatmak amacıyla, Ömer Sürer'in arkadaşlarının; bilhassa ölümünden hemen önce yanında olan arkadaşının ifadelerini almıştır;
- Olası ihmalkârlıkları tespit etmek amacıyla ilgilinin sağlık dosyasını incelemiştir;
- Ömer Sürer'i hayata döndürmeye çalışan doktor tarafından hazırlanmış olan raporu göz önünde bulundurmuştur;
- Öte yandan, ölüm nedeninin belirlenmesi amacıyla otopsi yapılmasına karar vermiştir.

Bu nedenle Mahkeme ancak, soruşturmanın, olası sorumlulukların tespit edilmesi amacıyla uygun bir şekilde yürütüldüğünü tespit edebilir.

37. Öte yandan, Mahkeme, başvuruların oğlunun orduya alınmadan önce bilinen herhangi bir evveliyatı olmadığını ve bu durumun şüphesiz, birliğe katıldığı sırada herhangi bir sağlık raporu sunmamasını açıkladığını gözlemlemektedir. Başvuranlar ayrıca, oğullarının bünyesinin zayıf olduğunu ya da askerliğe başlamadan önce bilinen tıbbi evveliyatı olduğunu iddia etmemektedirler; bunun yanı sıra, oğullarında kalp anomalisi olduğunu bildiren otopsi raporuna da itiraz etmemektedirler. Konuyla ilgili yaklaşımları, söz konusu kalp anomalisinin, Ömer Sürer'in birliğe alındığı sırada teşhis edilmediğiyle sınırlıdır.

38. Ancak Mahkeme, yetkililerin, genellikle ve istisnasız olarak, orduya alınma aşamasında ve hatta o vakte kadar herhangi bir hastalık emaresi göstermemiş ya da bu bağlamda uygun bilgiler sunmamış olan acemi erleri olağan muayenelerden daha gelişmiş tıbbi tetkiklerden geçirmeleri gerektiğini söyleyecek durumda olmadığı kanaatindedir (bk. *mutatis mutandis*, *Gavriliță/Romanya* kararı (No. 10921/03, § 33, 22 Haziran 2010) tutukluların/mahkûmların hapse girişleri sırasında sistematik olarak tüberküloz tarama kontrolü yapılmaması hakkında). Mahkeme esasen, erlerin, gerektiği takdirde, zorunlu askerlik hizmetinden muaf tutulmalarını haklı gösterebilecek sağlık raporlarının bir kopyasını iletmeye davet

edildiklerini kaydetmektedir (konuyla ilgili olarak, bk. *Özel ve diğçerleri/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar) kararında olaylar bölümü, No. 37626/02, 28 Eylül 2006).

39. İlgilinin, sportif ya da askeri antrenmanlara katılmak zorunda bırakıldığı varsayıldığında, bu tür antrenmanların seviyesi ile ilgili olarak dosyada herhangi bir bilgi yer almamasına ve başvuruların bu konuyla ilgili herhangi bir iddiada bulunmamış olmalarına rağmen, Mahkeme, Ömer Sürer'in, özel kuvvetlere ya da standart dışı bir yoğunlukta fiziksel efor gerektiren diğçer seçkin kıtalarda görevlendirilmek üzere seçilmediğini tespit etmektedir. Netice itibarıyla, trajik olay, antrenman ya da stresli bir durum sırasında meydana gelmemiştir; Mahkeme, söz konusu olayın, ilginin nöbet yerine gitmek için merdivenlerden çıktığı sırada yaşandığını kaydetmektedir. Bu bağlamda, başvuruların iddiasının aksine, Mahkeme, soğuk hava koşullarının, olayın yaşanmasında rol oynadığını düşündürecek bilgiye de sahip değildir.

40. Öte yandan Mahkeme, tıbbi müdahalenin ivedilikle yapılmış olması nedeniyle, Ömer Sürer'in durumunda herhangi bir ihmalkârlığın bulunduğu söylenemeyeceğini tespit etmektedir. Nitekim Ömer Sürer derhal revire götürülmüş; burada doktor tarafından kendisine adrenalin enjekte edilmiş ve yaklaşık 45 dakika boyunca kalp masajı yapılmıştır.

41. Yukarıda sıralanan gerekçeler ışığında, Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmaktadır.

III. SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

42. Başvurular aynı zamanda:

- Tazminat talebini inceleyen Askeri Yüksek İdare Mahkemesi bünyesindeki askeri iki hâkimin bağımsız ve tarafsız olmadığından;
- Güvenlik görevi sırasında yaralanan ya da hayatını kaybeden kişilerin yakınlarına tazminat veya maaş ödenmesini öngören 2330 sayılı Nakdi

Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un, buldukları durumda uygulanabilir olmasına rağmen yetkililer tarafından, tazminat ödenmesinin kabul edilmemesinden yakınmaktadırlar.

43. Mahkeme, söz konusu şikâyetleri, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası açısından inceleyecektir. İşbu maddenin somut olayla ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar (...) konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından (...) görülmesini isteme hakkına sahiptir. (...)”

44. Hükümet, bu şikâyetlere karşı çıkmaktadır.

45. Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin oluşumuyla ilgili olarak ise, Mahkeme, benzer bir şikâyeti daha önce yukarıda anılan *Tanışma* kararında incelediğini ve bu mahkemenin oluşumunda, diğerlerinin yanı sıra, uygun bağımsızlık güvencelerine sahip olmayan başka subayların da bulunduğu gerekçesiyle Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır (§§ 76-84).

46. Mahkeme somut olayda, daha önce vardığı bu sonuçtan ayrılmasını gerektirecek herhangi bir unsur ya da iddia tespit etmemektedir. Bu nedenle, Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği kanaatindedir.

47. Başvuranların, tazminat ve sosyal yardım taleplerinin kabul edilmemesine ilişkin şikâyetiyle ilgili olarak, Mahkeme daha önce benzer davalarda, tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun bir mahkemenin, hiçbir surette, yargı yetkisi altındaki kişilere adil bir yargılama süreci temin edemeyeceği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır (bk. *mutatis mutandis*, *Gençel/Türkiye*, No. 53431/99, § 20, 23 Ekim 2003). Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine ilişkin tespiti göz önünde bulundurarak, işbu şikâyeti ayrı olarak incelemeye gerek olmadığı kanaatindedir.

IV. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

48. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecî Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

49. Başvuranlar, Mahkeme’den “kendilerine, tazminat bağlamında makul bir meblağ ödenmesini” talep etmektedirler.

50. Hükümet, belli bir meblağ belirtilmemiş olması nedeniyle, Mahkeme’yi bu talebi reddetmeye davet etmektedir.

51. Mahkeme, hakkaniyete uygun olarak, maruz kaldıkları manevi zarar nedeniyle başvuranlara 6.000 avro ödenmesine karar vermektedir.

B. Masraf ve Giderler

52. Başvuranlar, masraf ve giderler bağlamında herhangi bir talepte bulunmamışlardır.

C. Gecikme Faizi

53. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası’nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğuna karar vermektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

1. Oybirligiyle, başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Oybirligiyle, Sözleşme’nin 2. maddesinin ihlal edilmediğine;

3. Bire karşı altı oyla, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin bağımsız ve tarafsız olmaması nedeniyle Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine;
4. Bire karşı altı oyla, başvuruların tazminat talebinin ulusal makamlar tarafından reddedilmesi ile ilgili şikâyeti incelemeye gerek olmadığına;
5. Bire karşı altı oyla,
  - a) Davalı Devlet tarafından, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki geçerli döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, manevi tazminat olarak, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, başvurulara müştereken 6.000 (altı bin) avro ödenmesine;
  - b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına karar vermiştir.

Fransızca olarak yazılan işbu karar Mahkeme İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları gereğince 31 Mayıs 2016 tarihinde tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Julia Laffranque
Başkan

İşbu karar ekinde, Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrası uyarınca yazılan, Yargıç P.Lemmens'in ayırık oy görüşü yer almaktadır.

J.L.

S.H.N.YARGIÇ LEMMENS'İN KISMİ MUHALEFET ŞERHİ

Meslektaşlarımın, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin oluşumunda iki askeri hâkim bulunması nedeniyle Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği yönündeki görüşlerine katılmadığım için üzüntü duymaktayım (kararın 44-45. paragrafları).

Bu noktada, Yargıç Sajó'nun *Tanışma/Türkiye* (No. 32219/05, 17 Kasım 2015) kararındaki ayırık görüşüne katılıyorum.

Çoğunluğun, *Tanışma* davasında verdiği karara yürekten katıldığını ve söz konusu kararın kesinleştiğinin bilincindeyim. Bununla birlikte, *Tanışma* davasının görüldüğü Daire'de yer almadığımdan, Daire'ye sunulan sorun hakkında hala bir görüş sunma fırsatına sahip olmakla beraber, *Tanışma* davasında ve mevcut davada verilen kararların istisnai kararlar olarak kalacakları kanısındayım.